

NÁZEV MATERIÁLU	Připomínky Svazu průmyslu a dopravy České republiky k Návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, a další související zákony
Č. J.	106/2023
DATUM ZPRACOVÁNÍ	13. prosince 2023
KONTAKTNÍ OSOBA	Jitka Hlaváčková, Jan Šebesta
TELEFON	225 279 408, 225 279 201
E-MAIL	jhlavackova@spcr.cz ; jsebesta@spcr.cz

Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) navrhuje s cílem obnovení fungování činnosti znalců a posílení jejich kapacit rozšířit znalecké ústavy o subjekty posuzování shody na základě rozhodnutí státního orgánu a zároveň žádá, aby v rámci občanského soudního řádu byla zvolena varianta III, která zabezpečí kvalitu znaleckých posudků při současném zachování svobody v jejich vypracování.

OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

1. K variantám

V části třetí Změna občanského soudního řádu navrhujeme **ponechat variantu III. Varianty I a II navrhujeme vypustit.**

Odůvodnění:

První varianta spočívá v tom, že je zapotřebí, aby ostatním účastníkům bylo před vypracováním znaleckého posudku umožněno vyjádřit se v přiměřené lhůtě k osobě znalce, oboru a odvětví, ve kterých má být znalecký posudek podán, k zadání a podkladům, ze kterých má znalec vycházet. Tato varianta se nám jeví jako zcela nevyhovující. Úkolem účastníka civilního soudního řízení není hledat právo a spravedlnost (to přísluší soudu), ale stanoveným postupem uplatňovat svá práva. Není tedy zájmem účastníka, aby se druhá strana sporu podílela na vypracování znaleckého posudku, neboť by to v praxi znamenalo, že bude jeho vypracování mařit. Účastník si soukromý znalecký posudek zpravidla sám financuje, tedy ani z tohoto hlediska není v jeho zájmu, aby do znaleckého posudku zasahovala protistrana. Pokud by pak protistrana také hodlala zadat svůj soukromý znalecký posudek, přirozeně by jeho zadání mařil první účastník. Tedy by fakticky nastala situace, kdy žádná ze stran by neměla efektivně možnost svůj znalecký posudek vypracovat, což by v důsledku znamenalo zánik soukromých znaleckých posudků. Předkladatel návrhu nevzal v úvahu ani tu situaci, kdy účastník řízení potřebuje vypracovat svůj znalecký posudek ještě před podáním žaloby, neboť znalecký posudek mu právě může pomoci s rozhodnutím, zda žalobu podat, či nikoliv, případně na znaleckém posudku může záviset výše žalované částky. V této situaci by první varianta opět zcela nefungovala. Protistrana by totiž vypracování znaleckého posudku patrně všemi myslitelnými způsoby obstruovala, neboť by přirozeně nechtěla, aby proti ní byla v budoucnu podána žaloba.

Druhá varianta v zásadě znamená, že vypracování znaleckého posudku musí schválit soud. Tato varianta se nám jeví jako příznivější než varianta první, nicméně opět ji shledáváme jako nevyhovující. Jak už bylo

řečeno, účastník je nucen si v určitých případech obstarat znalecký posudek ještě před zahájením řízení. Jak si má v této situaci obstarat souhlas soudu? Tuto situaci navrhovaná varianta zcela neřeší. Nejsme si však jisti funkčností této druhé varianty ani v případě již běžících řízení. Současná, dle předkladatele nevyhovující situace ohledně soukromých znaleckých posudků totiž není způsobena výlučně účastníky řízení, ale i soudy. Jako účastníci řízení se často dostáváme do situace, kdy soud po zahájení řízení nemá na věc žádný právní názor a pouze mechanicky provádí důkazy. Pokud by měl soud schvalovat zadání znaleckého posudku v situaci, kdy vlastně sám neví, kam řízení směřuje, v praxi by toto schvalování mohlo být nefunkční. Opět lze zmínit i otázku finanční, kdy účastník by platil znalecký posudek, jehož zadání by revidoval soud. Dodáváme, že i tato druhá navrhovaná varianta počítá s ingerencí druhého účastníka řízení, byť patrně korigovanou soudem, tedy opět přetrvávají neduhy stejné jako u právní varianty, i když v ne tak ostré podobě.

Třetí navrhovaná varianta se nám jeví jako přijatelná, neboť ponechává účastníkovi řízení (či budoucího řízení) svobodu ve vypracování znaleckého posudku. Je pozoruhodné, že tato varianta vlastně dále pokračuje v možnostech, které soudy mají již nyní, ale ke škodě své i účastníků řízení je často neumí využívat. Máme za to, že již nyní mají soudy možnost znalce vyslechnout a v rámci tohoto výsledku odstranit nejasnosti znaleckého posudku. Již nyní má soud možnost ustanovit znalce, který by nejasnosti soukromého znaleckého posudku odstranil. Vítáme nicméně možnost zpracování dodatku soukromého znaleckého posudku (§ 127 odst. 2), neboť to umožní soudu, aby odstranění případných vad a nejasností posudku mohlo proběhnout rychle. Pouze máme za to, že **není dořešena varianta financování takového dodatku**. Toto by bylo vhodné v návrhu novely reflektovat. Za spravedlivé bychom považovali, aby dodatek financoval ten, na jehož popud by byl dodatek vypracován. Pokud by to byla protistrana, soud by jí mohl uložit složení zálohy na náklady dodatku. Pokud by to byl soud, financoval by dodatek sám. Pochopitelně, že finálně by tato otázka byla řešena v nákladovém výroku rozsudku. Pokud je v této třetí variantě zmíněno právo druhého účastníka řízení vyjádřit se ke zpracovanému soukromému posudku (§ 127a odst. 2), máme za to, že zde nenastává velká změna, účastník se vyjadřuje k posudku i za současné právní úpravy.

Z výše uvedeného navrhuje ponechat variantu III a vypustit varianty I a II.

Tato připomínka je zásadní.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

2. K § 7 písm. a)

Navrhujeme do znění § 7 písm. a) doplnit, že znaleckým ústavem může být také **subjekt posuzování shody na základě rozhodnutí státního orgánu**.

Nové znění § 7 písm. a) (úpravy označeny červeně):

„a) je vysokou školou nebo její součástí, veřejnou výzkumnou institucí, státním podnikem, ~~ústavem,~~ organizační složkou státu, vnitřní organizační jednotkou této složky, ~~nebo~~ osobou veřejného práva nebo akreditovaným subjektem posuzování shody na základě rozhodnutí příslušného státního orgánu,“.

Odůvodnění:

Aby byl naplněn cíl novelizace spočívající v obnovení fungování činnosti znalců a posílení jejich kapacit při zachování či spíše posilování kvality jejich činnosti, mělo by být umožněno, aby znaleckým ústavem mohly být také subjekty posuzování shody, které jako nezávislé odborné organizace plní nejpřísnější kvalitativní kritéria v oblasti posuzování.

Subjekt posuzování shody bude mít při akceptaci připomínky **stejné postavení** a stejné podmínky jako ostatní subjekty/instituce doposud uvedené v ustanovení § 7 písm. a) zákona (vysoká škola nebo její součástí, veřejně výzkumná instituce, státní podnik, organizační složka státu, vnitřní organizační jednotka této složky, nebo osoba veřejného práva), **jeho postavení či povinnosti tedy nebudou nijak odlišeny či zvýhodněny. Navrženým doplněním se subjekt posuzování shody**, který touto kompetencí disponuje na základě odborných kompetencí, kterému jsou mu uděleny na základě splnění a následného kontrolování a ověřování stálého plnění těchto náročných a přísných podmínek a požadavků (které jak pro získání kompetence, tak pro její udržení pravidelně a průběžně, kontroluje příslušný nezávislý národní orgán vykonávající v této věci činnost v rámci správního řízení, kontrolního řádu atd., kterému to vyplývá ze zákonné kompetence) opět „**pouze**“ **zcela zařadí rovnoprávně mezi znalecké ústavy uvedené v 7 písm. a) zákona a přispěje tak ke stabilizaci dostupnosti a kapacit odborných znaleckých služeb.**

V Důvodové zprávě, její zvláštní části je k 7 uvedeno:

„Je třeba nicméně zdůraznit, že u těchto forem znaleckých subjektů [nově obsažených v § 7 písm. a) ZnalZ] se předpokládá dlouhodobě vysoká odborná, personální, organizační a materiální úroveň, která je upravena právními předpisy nebo předpisy jejich zřizovatelů (zákony ČR, interními předpisy ministerstev, krajů atd.). Tyto předpisy upravují přísná kvalifikační kritéria uchazečů, pravidla výběrových řízení, systém celoživotního vzdělávání, pracovní, technické a stavební podmínky atd. Za odbornou úroveň odpovídají jejich zřizovatelé, tedy zejm. stát, ministerstva, kraje atd. Současně velká část těchto převážně veřejnoprávních subjektů investuje nemalé finanční prostředky do dalšího zvyšování svého odborného kreditu, jako např. do procesu akreditace. Považuje se tedy za vhodné, aby tyto subjekty mohly vykonávat znaleckou činnost jako znalecké ústavy nadále bez ohledu na skutečnost, zda vykonávají vědeckovýzkumnou činnost či nikoliv.

..... bude znalecký ústav nově oprávněn činnost vykonávat pomocí alespoň jednoho „předního odborníka v příslušném oboru a odvětví“ (§ 7 odst. 1 písm. b) návrhu). Toto obecnější vymezení osoby, jejímž prostřednictvím bude znalecký ústav oprávněn vykonávat znaleckou činnost, bylo inspirováno obsahem statutu poradního sboru ministerstva spravedlnosti (§ 38 ZnalZ) a zahrnuje jak znalce, tak i všeobecně uznávané odborníky, experty v příslušném oboru a odvětví, garanty příslušného vědeckého nebo vzdělávacího programu, akademické pracovníky a další kvalifikované osoby, kterými znalecký ústav v zaměstnaneckém, služebním nebo v jiném obdobném poměru disponuje.“

K výše uvedenému uvádíme a také níže dokládáme, že nejen výše uvedené subjekty, včetně státního podniku, ale i některé soukromoprávní subjekty, konkrétně **subjekty posuzování shody (notifikované osoby, oznámené subjekty, autorizované osoby, akreditované subjekty)**, musí pro výkon své činnosti splňovat přísná kvalifikační kritéria, investovat nemalé finanční prostředky do zvyšování svého odborného

kreditu, jako např. procesu akreditace, a to jednak do nepřetržitého procesu vzdělávání na zvyšování odbornosti pracovníků a do technického vybavení potřebné pro výkon činnosti posuzování shody.

Subjekty posuzování shody musí být nezávislé, nestranné a objektivní při výkonu své činnosti a podléhají kontrole institucím, které je jmenovaly nebo ustanovily, zda splňují požadavky stanovené příslušnými předpisy. V případě subjektu posuzování shody v postavení notifikované osoby a oznámeného subjektu je touto institucí Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (dále jen Úřad) a zástupci Evropské komise, v případě autorizované osoby je Úřad a v případě akreditovaného subjektu je jím Český institut pro akreditaci, o.p.s. (ČIA).

Pro vysvětlení a doložení uvádíme:

Posuzováním shody se rozumí postup prokazující, že byly splněny konkrétní požadavky stanovené příslušnými předpisy týkající se výrobku, postupu, služby, systému, osoby nebo subjektu.

Subjekty posuzování shody:

- **Notifikovanou osobou** je právnická osoba, která byla členským státem Evropské unie oznámena orgánům Evropského společenství a všem členským státům Evropské unie jako osoba pověřená členským státem Evropské unie k činnostem při posuzování shody výrobků s technickými požadavky (zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů - § 2 písm. i), § 11 odst. 8).
- **Oznámeným subjektem** může být pouze právnická osoba se sídlem v České republice, která splňuje požadavky stanovené v § 23 zákona č. 90/2016 Sb. o posuzování shody stanovených výrobků při jejich dodávání na trh, ve znění pozdějších předpisů, a lze o ní předpokládat, že bude tyto požadavky splňovat trvale, a která skýtá záruky dodržování povinností týkajících se činnosti oznámených subjektů a řádného výkonu této činnosti.

Subjekty posuzování shody oznamuje Evropské komisi a ostatním členským státům Evropské unie Úřad, který je oznamujícím orgánem ve smyslu harmonizačních předpisů Evropské unie a příslušných nařízení Evropské unie. Úřad oznamuje Evropské komisi a ostatním členským státům Evropské unie rovněž významné změny týkající se oznámení.

- **Autorizovaná osoba** – Autorizací se pro účely zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, rozumí pověření právnické osoby k činnostem při posuzování shody výrobků zahrnujícím i posuzování činností souvisejících s jejich výrobou, popřípadě s jejich opakovaným použitím, a vymezených v technických předpisech (dále jen "autorizovaná osoba"). Autorizaci pro činnost podle tohoto zákona uděluje ve vymezeném rozsahu Úřad rozhodnutím na základě žádosti, která musí být doložena doklady o plnění podmínek autorizace stanovených tímto zákonem a nařízeními vlády.

Úřad vydá rozhodnutí o autorizaci, pokud žadatel o autorizaci splňuje všechny podmínky k řádnému zajištění činnosti při posuzování shody stanovené nařízením vlády vydaným k provedení zákona.

- **Akreditovaný subjekt** – O udělení akreditace rozhoduje na žádost subjektu posuzování shody akreditační orgán, ČIA. Udělení akreditace a existence oprávnění vystupovat jako akreditovaný subjekt posuzování shody v rozsahu udělené akreditace se dokládá osvědčením o akreditaci (dále jen „osvědčení“) (zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů - § 16).

Akreditace je v zákoně upravena v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropských společenství:

- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 765/2008, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkající se uvádění výrobků na trh a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 339/93**, ze kterého mimo jiné vyplývá:
 - o "akreditací" je osvědčování vnitrostátním akreditačním orgánem toho, že subjekt posuzování shody splňuje požadavky pro provádění konkrétních činností posuzování shody, které stanoví harmonizované normy, a pokud je to relevantní, také veškeré další požadavky, včetně těch, které jsou stanoveny v příslušných odvětvových předpisech;
 - o "posouzení shody" postup prokazující, že byly splněny konkrétní požadavky týkající se výrobku, postupu, služby, systému, osoby nebo subjektu;
 - o "subjektem posuzování shody" subjekt, který vykonává činnosti posuzování shody, včetně kalibrace, zkoušení, certifikace a inspekce;
 - o Vnitrostátní akreditační orgán na žádost subjektu posuzování shody hodnotí, zda je tento subjekt posuzování shody odborně způsobilý provádět konkrétní činnost posuzování shody. Pokud je tento subjekt shledán způsobilým, vydá vnitrostátní akreditační orgán v tomto smyslu osvědčení o akreditaci.
 - o Vnitrostátní akreditační orgány kontrolují každý subjekt posuzování shody, jemuž vydaly osvědčení o akreditaci.

K doložení požadavků, které musí splňovat při své činnosti notifikované osoby a oznámené subjekty, níže uvádíme příklady dalších předpisů EU:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425, ze dne 9. března 2016, o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS (článek 24);
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/745, ze dne 5. dubna 2017, o zdravotnických prostředcích, změně směrnice 2001/83/ES, nařízení (ES) č. 178/2002 a nařízení (ES) č. 1223/2009 a o zrušení směrnic Rady 90/385/EHS a 93/42/EHS (článek 36);
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 305/2011, ze dne 9. března 2011, kterým se stanoví harmonizované podmínky pro uvádění stavebních výrobků na trh a kterým se zrušuje směrnice Rady 89/106/EHS (článek 43);
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/68/EU ze dne 15. května 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání tlakových zařízení na trh (článek 24).

Z těchto předpisů vyplývají zejména níže uvedené požadavky na oznámené subjekty, které musí při své činnosti splňovat a jejich splnění je kontrolováno příslušnými institucemi (viz výše).

Subjekt posuzování shody:

- musí být zřízen podle vnitrostátních právních předpisů členského státu a mít právní subjektivitu;
- musí být třetí stranou nezávislou na organizaci nebo výrobku/službě, které posuzuje;
- jeho nejvyšší vedení a pracovníci odpovědní za plnění úkolů posuzování shody nesmějí být konstruktéry, výrobci, dodavateli, odběrateli, vlastníky, uživateli ani servisními osobami výrobku, jež posuzují, ani zástupci jakékoli z těchto stran;
- jeho nejvyšší vedení a pracovníci odpovědní za plnění úkolů posuzování shody se nesmějí přímo podílet na navrhování, výrobě, uvádění na trh, používání ani údržbě výrobku, ani nesmějí zastupovat strany, které se těmito činnostmi zabývají. Nesmějí vykonávat žádnou činnost, která by mohla ohrozit jejich nezávislý úsudek nebo důvěryhodnost ve vztahu k činnostem posuzování shody, k jejichž vykonávání jsou oznámeni;
- a jejich pracovníci vykonávají činnosti posuzování shody na nejvyšší úrovni profesionální důvěryhodnosti a požadované odborné způsobilosti v konkrétní oblasti a nesmějí být vystaveni žádným tlakům a podnětům, zejména finančním, které by mohly ovlivnit jejich úsudek nebo výsledky jejich činností posuzování shody, zejména ze strany osob nebo skupin osob, které mají na výsledcích těchto činností zájem;
- musí být schopen plnit všechny úkoly posuzování shody, které mu ukládají předpisy a pro něž byl oznámen;
- musí mít k dispozici vždy, pro každý postup posuzování shody a pro každý druh výrobku, pro něž byl oznámen, dostatek technických, odborných pracovníků s odbornými znalostmi a dostatečnými zkušenostmi potřebnými k plnění úkolů posuzování shody;
- musí mít prostředky nezbytné k řádnému plnění technických a administrativních úkolů spojených s činnostmi posuzování shody a musí mít přístup k veškerému potřebnému vybavení nebo zařízení;
- pracovníci odpovědní za plnění úkolů posuzování shody musí mít dobrou technickou a odbornou přípravu zahrnující všechny činnosti posuzování shody, pro něž byl subjekt posuzování shody oznámen;
- musí být zaručena nestrannost subjektu posuzování shody, jeho nejvyššího vedení a pracovníků, kteří provádějí posuzování shody;
- odměňování nejvyššího vedení a pracovníků subjektu posuzování shody, kteří provádějí posuzování shody, nesmí záviset na počtu provedených posouzení ani na výsledcích těchto posouzení;
- musí mít pojištění odpovědnosti za škodu, pokud tuto odpovědnost nepřevzal členský stát v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo pokud není za posuzování shody přímo odpovědný sám členský stát;
- pracovníci subjektu posuzování shody jsou povinni zachovávat služební tajemství, s výjimkou styku s příslušnými orgány členského státu, v němž vykonávají svou činnost, pokud jde o veškeré informace získané při plnění úkolů posuzování shody nebo vnitrostátních právních předpisů, které je provádějí. Důvěrné obchodní informace musí být chráněny.

Tato připomínka je zásadní.